

قلاب بافی

هدفهای رفتاری: از هنرجو انتظار می‌رود در پایان فصل بتواند:

- ۱- قلاب بافی را تعریف کند.
- ۲- مواد و ابزار مورد نیاز قلاب بافی را شرح دهد.
- ۳- ارتباط نخ و قلاب را انجام دهد.
- ۴- کاربرد ساده‌ی الگوهای اولیه در قلاب بافی را انجام دهد.
- ۵- انواع محصولات و موارد استفاده قلاب بافی را نام ببرد.
- ۶- مراکز فعالیت قلاب بافی را نام ببرد.
- ۷- قلاب بافی را انجام دهد.

تعریف و سابقه

شماره‌های ۸ تا ۷۰ می‌باشد. هرچه شماره ضخامت نخ بیشتر باشد، آن نخ باریکتر می‌شود. انتخاب رنگ نیز به سلیقه قلاب باف بستگی دارد.

ب- قلاب یا سوزن قلاب بافی: قلاب یا سوزن قلاب بافی به شکل میله‌ای است که انتهای آن باریک شده و دارای انحنای ظریفی است. این سوزنها دو گونه هستند که نوعی از آن برای قلاب بافی و دیگری برای نخهای توری استفاده می‌شود.

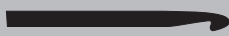
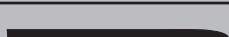

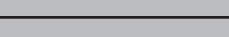
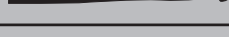
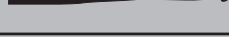
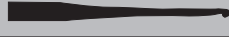

سوزن قلاب بافی دارای شماره‌های مختلفی از (۱ تا ۲) و سوزن توری دارای اندازه‌های ۰ تا ۱۲ می‌باشد که هرچه شماره‌ها بالاتر برود، محور میله کوچکتر می‌شود. در جدول زیر شماره ضخامت نخ و سوزن مناسب با آن ذکر شده است.

بافت انواع محصولات مصرفی و تزئینی با استفاده از نخهای مناسب به کمک قلاب را «قلاب بافی» می‌نامند که به دست زنان صورت می‌گیرد. اگرچه از سابقه قلاب بافی در کشور ما اطلاع دقیقی در دست نیست اما در حال حاضر این هنر در میان زنان ایرانی رواج دارد و از جمله هنرهایی است که می‌توان در منزل و محل سکونت و در اوقات فراغت به آن پرداخت.

مواد و ابزار مورد نیاز در قلاب بافی

الف - نخ: نخ مورد نیاز در قلاب بافی معمولاً نخ کتان سفیدرنگ است. نخ قلاب بافی دارای ضخامتهای متفاوت و از

تصویر ۱۸۴ – جدول شماره‌های نخ و سوزن بافندگی

شماره و محور کلفتی و ضخامت سوزن		کلفتی و ضخامت نخ	
سوزن بافندگی توری	شماره ۱۲ (۰/۶۰mm)		نخ توری شماره ۷۰~۸۰
	شماره ۱۰ (۰/۷۵mm)		نخ توری شماره ۵۰~۸۰
	شماره ۸ (۰/۹۰mm)		نخ توری شماره ۴۰~۶۰
	شماره ۶ (۱/۰۰mm)		نخ توری شماره ۲۰~۳۰
	شماره ۴ (۱/۲۵mm)		نخ توری شماره ۱۸~۳۰
	شماره ۲ (۱/۵۰mm)		نخ توری شماره ۱۰~۲۰
	شماره ۰ (۱/۷۵mm)		نخ توری شماره ۸~۱۸
سوزن بافندگی	شماره ۲/۰ (۲/۰۰mm)		نخ توری شماره ۸~۱۰
	شماره ۳/۰ (۲/۳۰mm)		نخ توری شماره ۸
	شماره ۴/۰ (۲/۵۰mm)		نخ کلفت و ضخیم و غیره

ارتباط نخ و قلاب

نخ به‌طور صحیح باعث می‌شود تا بافتنی ما کامل و بی نقص باشد.
در تصویر زیر روش صحیح این کار مشخص شده است.

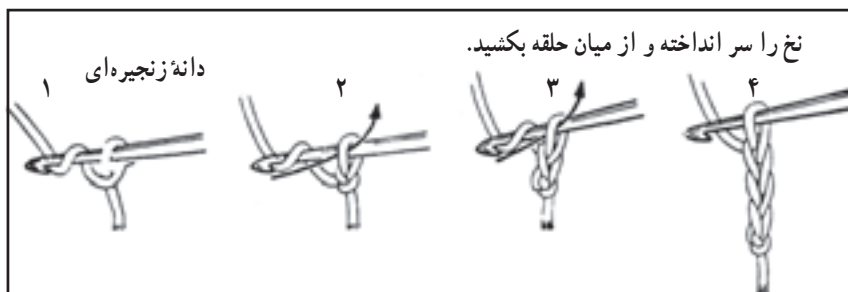
قبل از شروع بافت باید با نحوه استفاده از قلاب آشنایی داشت. طریقه نگهداری مناسب قلاب در دست و نحوه به کارگیری

تصویر ۱۸۵ – طریقه نگهداری میل قلاب و نخ

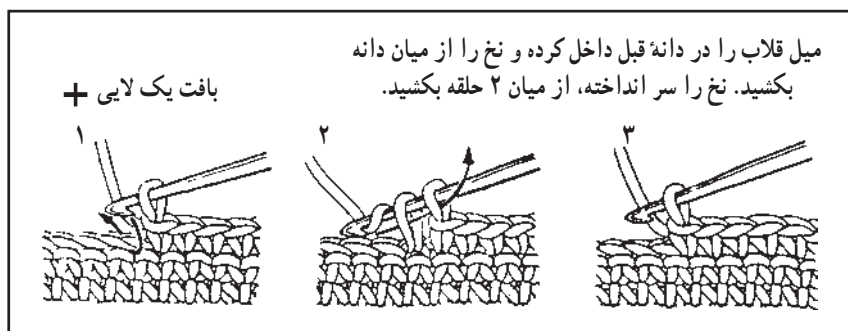
دانه زنجیری: زنجیره، اولین واحد تشکیل دهنده قلاب بافی است. شما می‌توانید مطابق شکل زیر یک دانه زنجیره‌ای ایجاد کنید.

مرحله بعد آشنایی با علائم برای بافت و شکل دادن به دانه‌های قلاب بافی است. در تصاویر زیر مهمترین انواع بافت ارائه شده است.

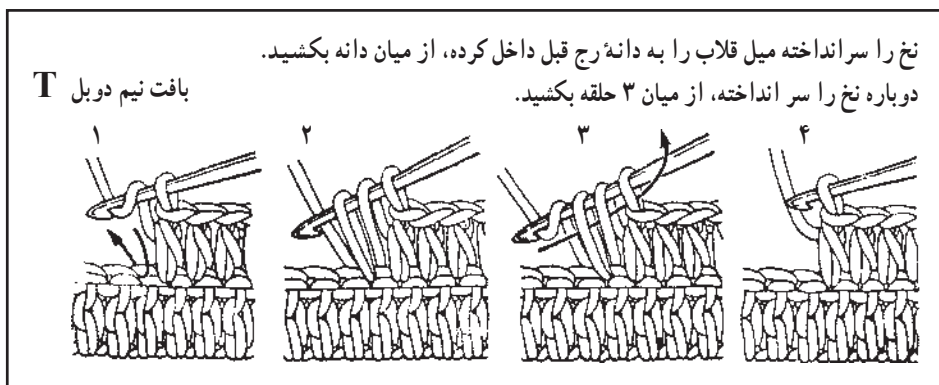

تصویر ۱۸۶ - روش ایجاد دانه زنجیره‌ای

به نحوه انجام دیگر بافتها توجه کنید.

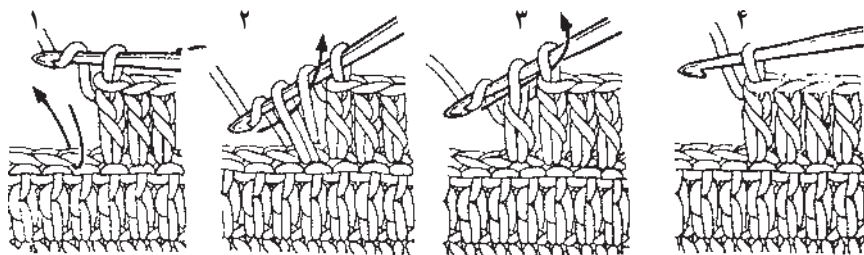
تصویر ۱۸۷

تصویر ۱۸۸

I بافت دوبل

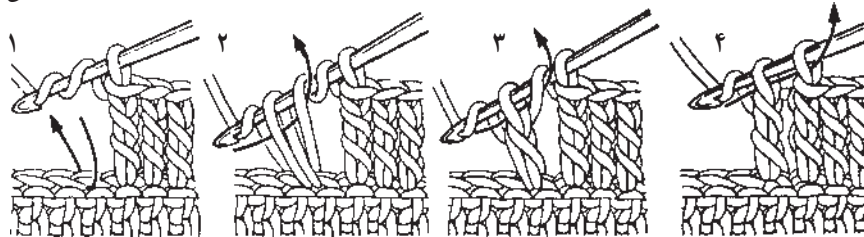
سه حلقه درست کرده، نخ را سر انداخته و از میان دو حلقه بکشید و
نخ را دوباره سر انداخته، از میان دو حلقه باقی مانده بکشید.

تصویر ۱۸۹

بافت سه لایی

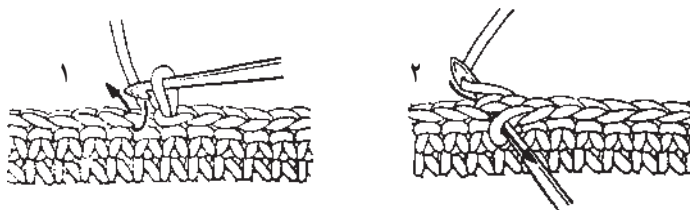
نخ را ۲ دور سر انداخته، از میان دانه رج قبل بکشید و ۴ حلقه درست
کنید (مثل بافت دوبل) و سپس نخ را سر انداخته، از میان ۲ حلقه
بکشید و ۳ بار تکرار کنید.

تصویر ۱۹۰

بافت شل

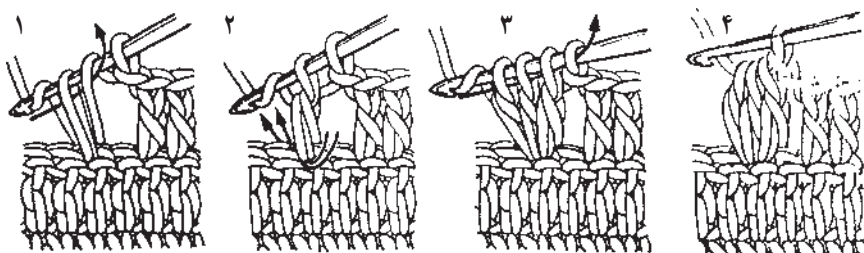
میل قلاب را به دانه رج قبل داخل کرده، نخ را سر
انداخته، از میان دانه و حلقه روی میل قلاب بکشید.

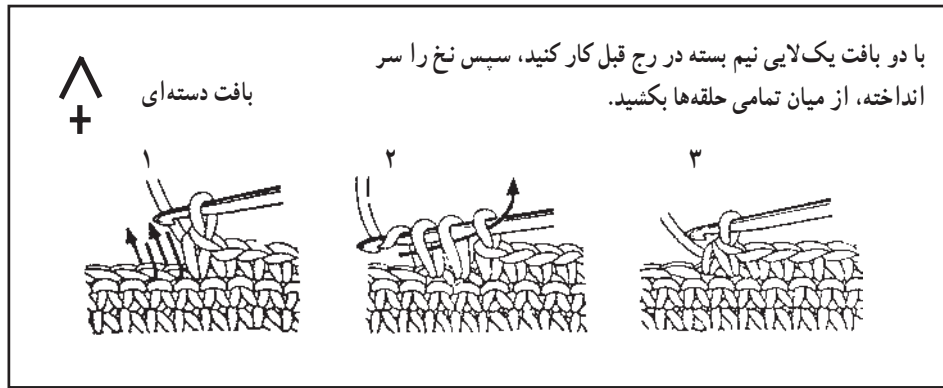
تصویر ۱۹۱

بافت سه دویل

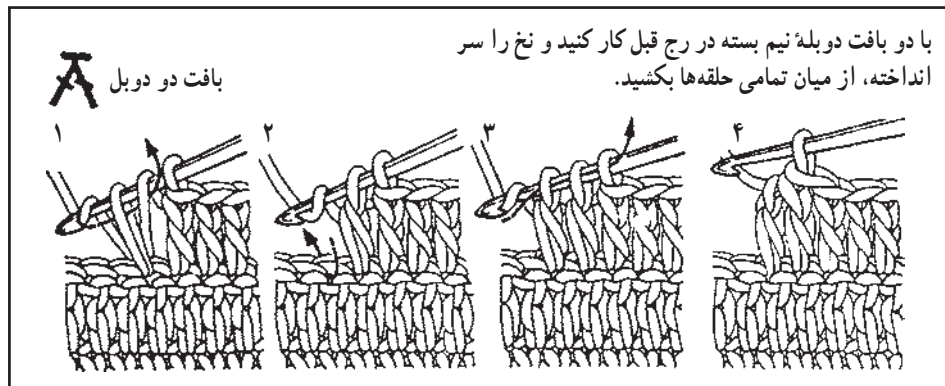
با سه بافت دوبله نیم بسته در دانه رج قبل کار کنید و سپس با کشیدن نخ از
وسط تمامی بافتهای دوبله نیم بسته رج را کامل کنید.

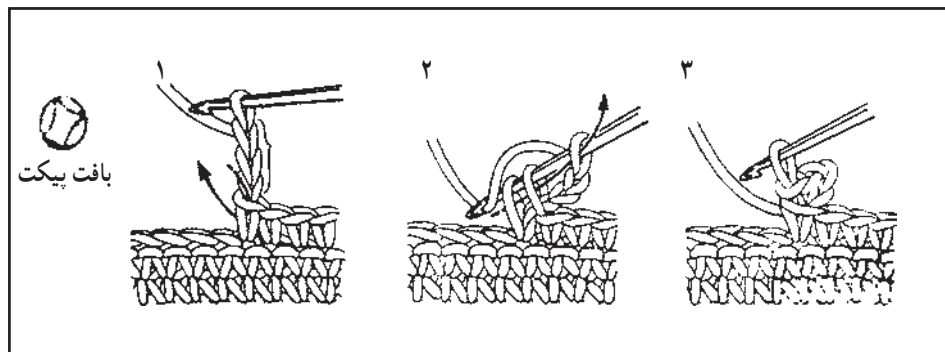
تصویر ۱۹۲

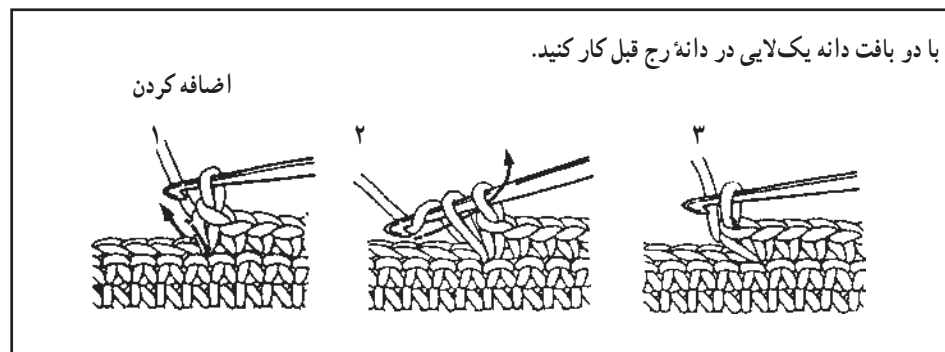
تصویر ۱۹۳

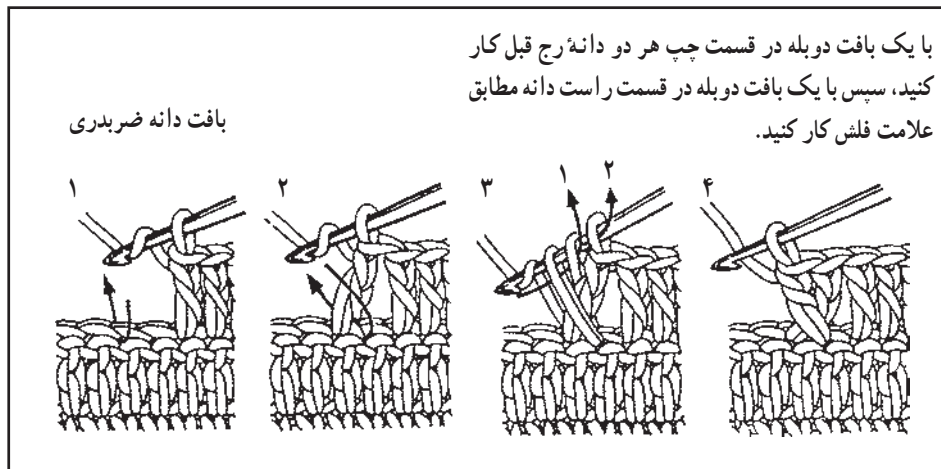
تصویر ۱۹۴

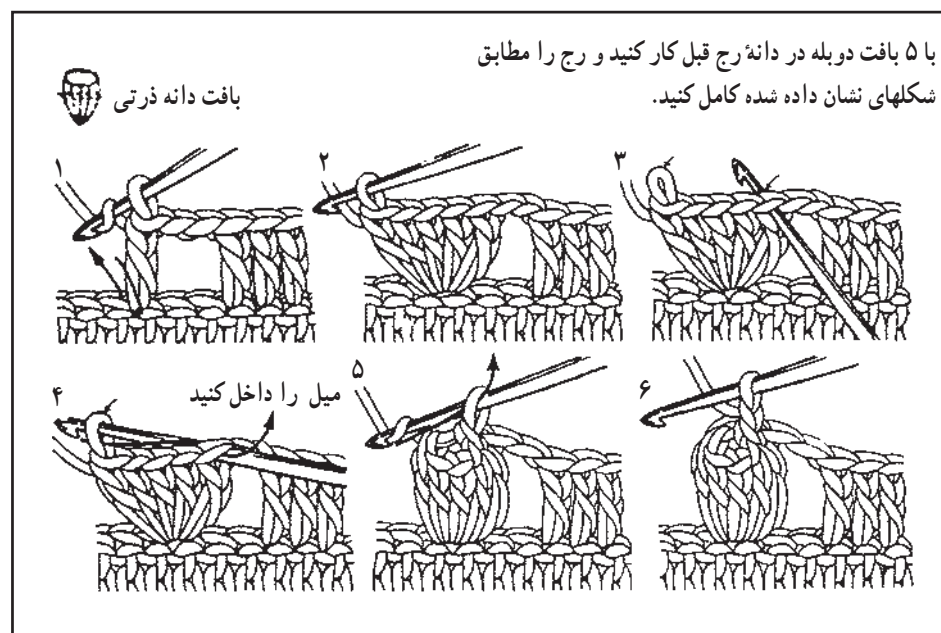
تصویر ۱۹۵

تصویر ۱۹۶

تصویر ۱۹۷

تصویر ۱۹۸

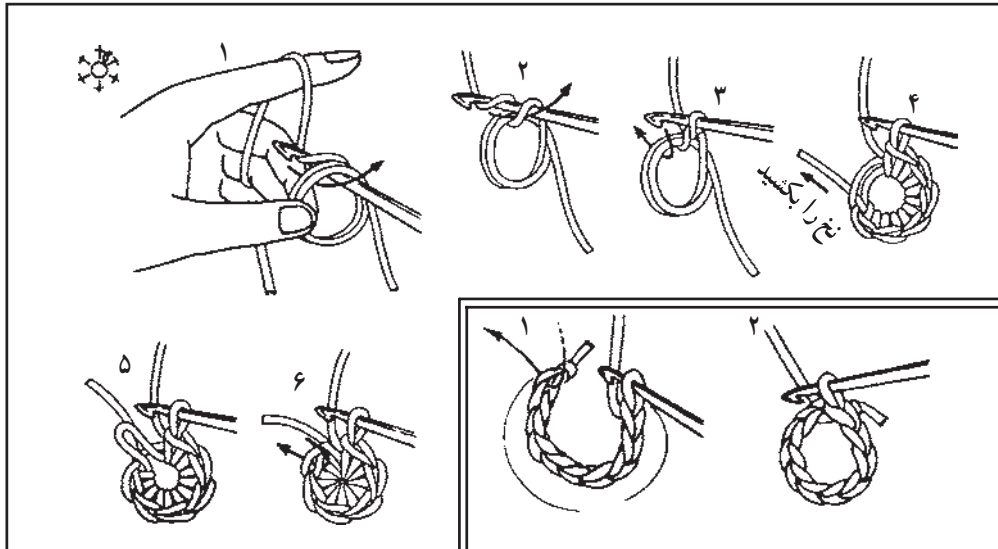
- ۲- نخ را به دور انگشت خود بچرخانید و مطابق شکل ۱ آن را از میان حلقه درست شده بکشید.
- ۳- نخ را سر بیندازید و از میان حلقه عبور دهید.
- ۴- بافت یک لایه را به دور حلقه انجام دهید.
- ۵- رج را با شل دوزی خاتمه دهید و رج دوم را شروع کنید.

آشنایی با چند نمونه بافت ارائه شده، به شما کمک می کند که بتوانید تکه های قلاب بافی را بر اساس طرح و نقشه مورد نظر اجرا کنید.

به چند کاربرد ساده این الگوهای اولیه در قلاب بافی توجه کنید:

الف - طرز شروع کردن یک دایره

- ۱- یک حلقه با دانه زنجیره ای درست کنید.

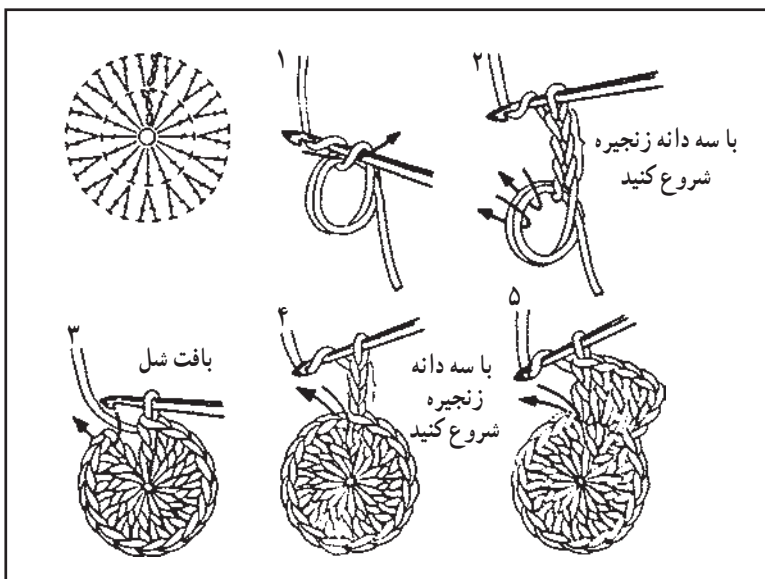
تصویر ۱۹۹

- ۳- با شل بافی، اولین حلقه سه زنجیره را کامل کنید.
- ۴- رج سوم را با سه زنجیره شروع کنید.
- ۵- با بافت دوبل به بافتن ادامه دهید.

ب - تشکیل زنجیره با بافت دوبل

- ۱- نخ را به دور انگشت خود بپیچید.
- ۲- با سه زنجیره شروع کنید و تعداد دانه های لازم را

به صورت بافت دوبل ببافید.

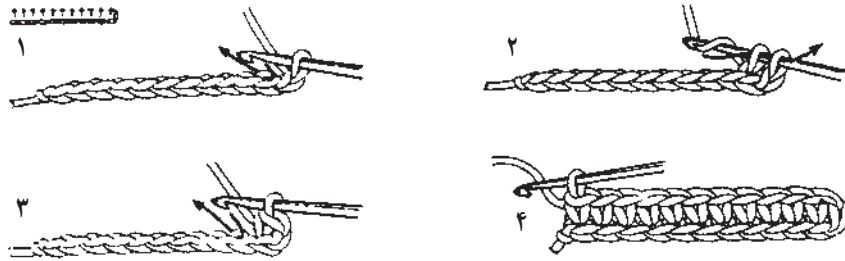
تصویر ۲۰۰

ج - طریقه شروع بافت رج مستقیم

- ۱- قلاب را در پشت دومین زنجیره میل قلاب وارد کنید.
- نخ را سر انداخته، میان حلقه بکشید.
- ۲- نخ را سر انداخته، از میان دو حلقه، میل قلاب را

بکشید.

- ۳- یک بافت یک لایی کامل شده است و بافت یک لایی بعدی را مطابق علامت پیکان () ادامه دهید.
- ۴- به همین ترتیب یک رج را کامل کنید.

تصویر ۲۰۱

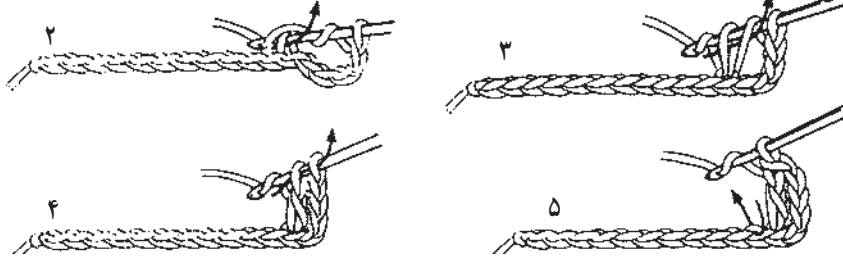
د - طریقه شروع اولین رج با بافت دوبل

- ۱- با سه زنجیره شروع کنید و نخ را سر بیندازید.
- ۲- میل قلاب را به داخل دانه کرده، نخ را سر بیندازید و سپس آن را از میان دانه بکشید.

- ۳- نخ را از میان دو حلقه مطابق شکل بکشید.
- ۴- نخ را از میان دو حلقه مجدداً بکشید.
- ۵- بافت دوبل بعدی را انجام دهید.

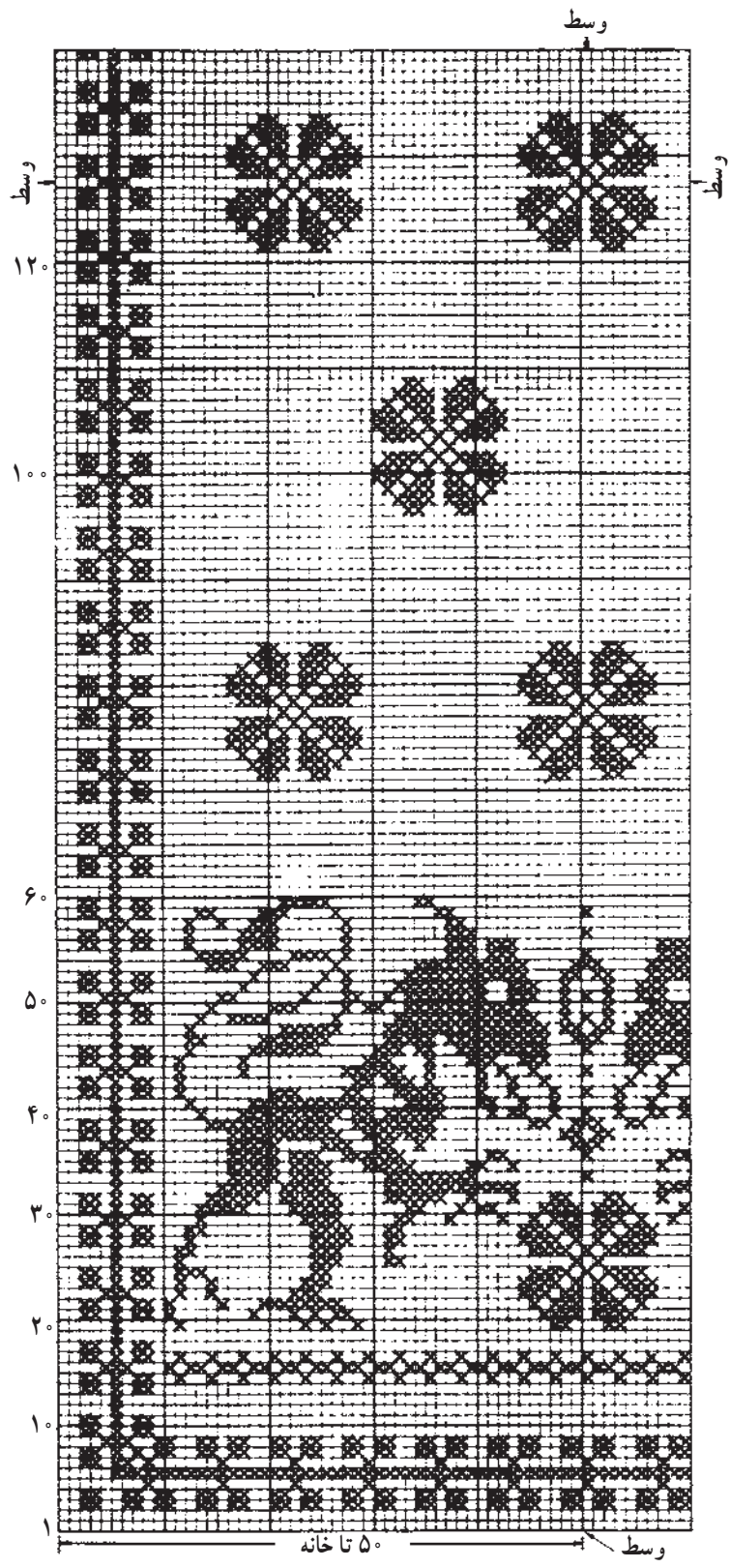
نخ را سر انداخته و از میان حلقه بکشید.

تصویر ۲۰۲

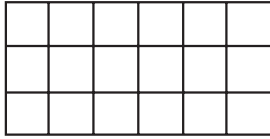
که براحتی در بازار یافت می شود صورت می گیرد. نمونه ای از این الگوی قلاب بافی در تصویر صفحه بعد ارائه شده است.

با یادگیری اصول اولیه قلاب بافی می توانید به آسانی قطعات زیبایی را با سلیقه خود بیافید. قلاب بافی معمولاً از روی نقشه هایی

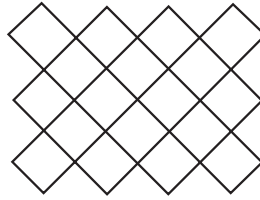

تصویر ۲۰۳- نمونه‌ای از الگوی قلاب‌بافی

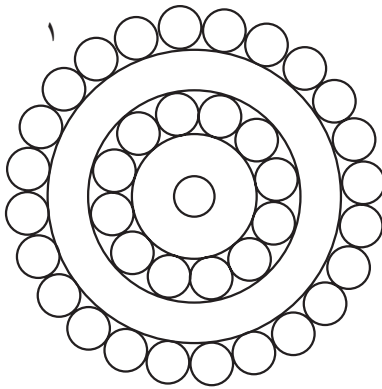
شما می‌توانید تکه‌های قلاب بافی را به اشکال گوناگون بیافید و سپس آنها را به هم وصل کنید. در تصاویر زیر چند نمونه از چگونگی قرارگرفتن این تکه‌ها در کنارهم ارائه شده است.

قرارگرفتن با قاعده از هر طرف

قرارگرفتن با قاعده گوشه به گوشه

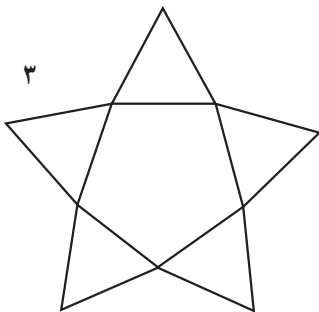
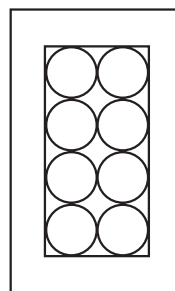
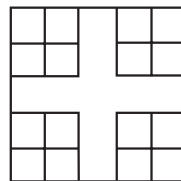
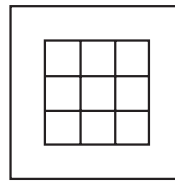
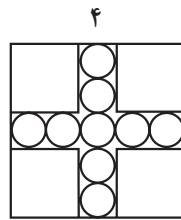
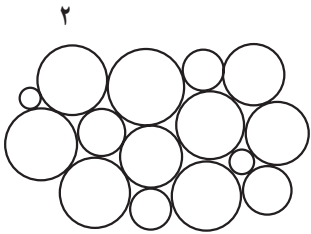

(۱) نقشه تزئینی دایره‌ای در مرکز و اطراف قرار می‌گیرد. در میان نقشه تزئینی دایره‌ای، طرح‌های دیگر قرار می‌گیرد. (این اندازه‌ها قابل تغییر می‌باشند).

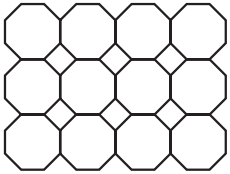
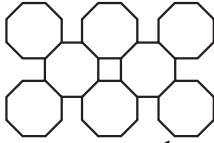
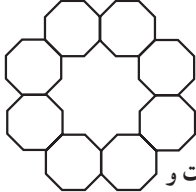
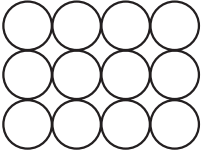

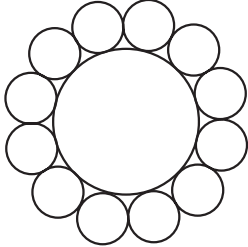
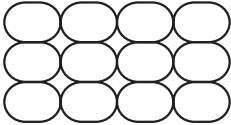
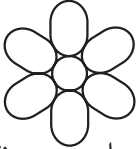
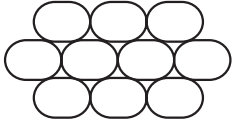
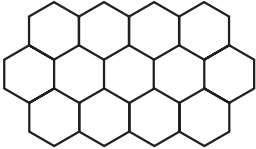

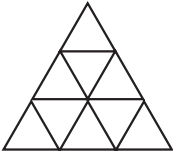
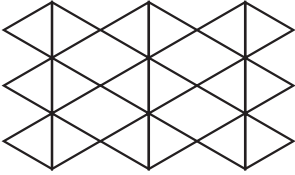
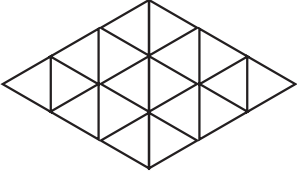
(۲) چیدن و محکم نمودن و سفت کردن تعداد زیادی نقشه‌های تزئینی در ابعاد و اندازه‌های مختلف انجام می‌شود.

(۳) ترکیبی از مثلث و پنج ضلعی می‌باشد. قسمت‌های پنج ضلعی قابل استفاده در طراحی می‌باشند.

(۴) نقشه تزئینی مربع و دایره به وسیله قلاب بافی اطراف و حاشیه‌ها. اندازه با توجه به انتخاب نقشه‌های تزئینی در ابعاد مختلف قابل تغییر است.

تصویر ۲۰۴ - چگونگی چیدن و قرارگرفتن نقشه‌های تزئینی

هشت و جهی	 قرارگرفتن منظم از هر طرف	 تغییر مکان نقشه تزئینی و قرارگرفتن در کناره‌ها	 مرکز باز است و فقط از اطراف چیده شده است.
دایره	 با قاعده قرارگرفتن در کنار هم	 قرارگرفتن یک نقشه تزئینی در مرکز	 در اطراف قرارگرفتن نقشه‌ها
بیضی	 با قاعده قرارگرفتن بیضیها از هر طرف	 ساختن یک دایره و چیدن نقشه‌ای تزئینی در اطراف	 تغییر جهت نقشه‌های تزئینی
شش گوش	 با قاعده قرارگرفتن شش گوشها	 گوشه به گوشه قرارگرفتن	 کنار به کنار و گوشه به گوشه قرارگرفتن
مثلث	 با قاعده قرارگرفتن مثلثها از هر طرف	 چهار و جهی منظم	 گوشه به گوشه قرارگرفتن

تصویر ۲۰۵- چگونگی قرارگرفتن اشکال مختلف قلاب بافی در کنار یکدیگر

مراکز فعالیت

این هنر به دست تعداد کثیری از زنان و دختران هنرمند ایرانی در شهرهای مختلف کشورمان و هنگام فراغت آنها، انجام می‌پذیرد.

انواع محصولات و موارد استفاده

با استفاده از روش قلاب بافی می‌توان انواع مختلف محصولات تزئینی و مصرفی را تهیه نمود. محصولات نظیر رومیزی، زیرلیوانی، سالفیت و نیز فرآورده‌های تزئینی.

فعالیت عملی برای هنرجویان

برابر آموزه‌های این فصل انواع بافت قلاب بافی را انجام دهد و فعالیت او با فعالیت همکلاسیهایش توسط هنرآموز مقایسه و ارزیابی شود.

نقاشی روی چرم

هدفهای رفتاری: از هنرجو انتظار می‌رود در پایان فصل بتواند:

- ۱- نقاشی روی چرم را تعریف کند.
- ۲- تاریخچه مختصر نقاشی روی چرم را بیان کند.
- ۳- مواد اولیه و ابزار کار در این هنر را نام ببرد.
- ۴- مراحل و روش کار در نقاشی روی چرم را شرح دهد.
- ۵- موارد استفاده نقاشی روی چرم را نام ببرد.
- ۶- مراکز فعالیت هنر نقاشی روی چرم را نام ببرد.
- ۷- نقاشی روی چرم را انجام دهد.

تعریف

نقاشی روی چرم، هنری است که طی آن انواع طرحها و نقوش با رنگهای متنوع، ولی مناسب این کار، به کمک ابزاری ساده بر روی چرمهای سبک^۱ نقش می‌بندد.

تاریخچه مختصر

یوستی که برای جلوگیری از تباهی آن و نیز افزایش قابلیت انعطاف و استحکام آن، دباغی شده باشد، «چرم» نامیده می‌شود. با زدودن زواید پوست، آن را دباغی می‌کنند و با چربی، قابلیت تاشدن آن را افزایش می‌دهند و با اعمالی از قبیل صیقل دادن و رنگ زدن و لاک نمودن، آن را به صورت مطلوب درمی‌آورند. شروع این هنر به صورت سنتی را می‌توان با اوج هنر جلدسازی همزمان دانست. به طوری که در اکثر جلد‌های قدیمی، مخصوصاً در مکتب هنری هرات^۲، نقاشیهای متنوعی بر روی

چرمهایی به رنگهای مختلف دیده می‌شود. نقاشی بر روی جلد‌ها با رنگ طلایی و بر روی زمینه تیره انجام می‌گرفته و گاهی اوقات با مهر و ضرب و سوخت همراه بوده است. بدین ترتیب نقش کمی برجسته‌تر از زمینه، نمایان بوده است. از جمله آثار به جا مانده از این زمان، جلدی بسیار زیبا از چرم قهوه‌ای است که بر روی آن تصاویری از حیوانات و پرندگان با ظرافت بسیار و به رنگ طلایی نقاشی شده است. این جلد ایرانی متعلق به قرن دهم و یازدهم هجری و به شیوه مکتب هرات است.

این هنر به صورت امروزی خود سابقه‌ای حدود ۳۰ تا ۴۵ ساله دارد و در حال حاضر چند کارگاه بزرگ در این زمینه فعالیت می‌کنند.

امروزه روش نقاشی بر روی چرم با روش سنتی گذشته متفاوت است و در واقع کیفیت گذشته را ندارد. اکنون رنگهای سنتی جای خود را به رنگهای الکلی و تینری داده‌اند. تولیدات

۱- چرمهای حاصل از پوست گوسفند و بز را چرمهای سبک و چرمهای حاصل از پوست گاو، گاو میش و شتر را اصطلاحاً چرمهای سنگین می‌نامند و عمدتاً چرمهای سبک برای کار نقاشی روی چرم مناسب هستند.

۲- شاخص‌ترین مکتب نگارگری ایرانی که مربوط به دوره تیموری (قرون ۸ تا ۹ ه. ق) می‌باشد.

به دست آمده به عنوان جعبه دستمال کاغذی، زیرلیوانی، انواع قاب آئینه، کیف و جاکلیدی و ... جنبه کاربردی پیدا کرده است.

۷- چسب

۸- اسفنج

مواد اولیه مورد نیاز

مواد اولیه مورد نیاز در این حرفه، عبارتند از:

۱- رنگ، که عموماً به صورت پودر رنگ «پیگمنت» موجود است و حلال آن الکل می باشد. رنگهای الکلی، رنگهایی هستند که از مواد آلی یا معدنی درست شده اند و با چرم ترکیب نمی شوند بلکه با «صمغهای رزین» روی چرم می چسبند. در قدیم از رنگهای طبیعی از قبیل لاجورد، شنگرف، طلا و ... استفاده می شد که امروزه کمتر از آنها استفاده می شود.

۲- الکل و تینر برای ترکیب با پودر رنگ

۳- پولیستر که نوعی رزین است و موجب می شود تا رنگ روی چرم پراکنده نشود.

۴- ورنی (روغنی است مانند روغن جلا که به صورت آماده در بازار موجود است).

۵- مرکب رایید

۶- چرم خام که هیچ گونه مواد یا رنگی روی آن را نپوشانده باشد. این چرم را اصطلاحاً «کراست» می گویند. قبل از شروع کار، انتخاب نوع چرم بسیار مهم است و باید نوع کار (کاربرد) یا تزینی بودن آن را مد نظر داشت. زیرا عواملی چون استحکام، کشش، شکل پذیری و ... در تولیدات کاربردی حایز اهمیت هستند. در کارگاههای نقاشی روی چرم، عموماً از چرم گوسفندی و چرم بز استفاده می شود. زیرا این نوع چرمها مقاوم هستند و برای ساخت اشیای کوچک و ظریف به کار می روند.

ابزار کار مورد نیاز

۱- قلم مو برای رنگ آمیزی

۲- رایید

۳- فیبر

۴- اسکارپر (تیغ کاتر)

۵- خط کش فلزی (سانتیمتر)

۶- قلم موی پهن برای چسب زدن

مراحل و روش کار

الف - آماده کردن بوم

ب - انتخاب طرح

ج - انتقال طرح به پشت کاغذ

د - انتقال طرح بر روی چرم

ه - قلم گیری

و - رنگ آمیزی

ز - فون (زمینه)

ح - رزین

ط - ورنی

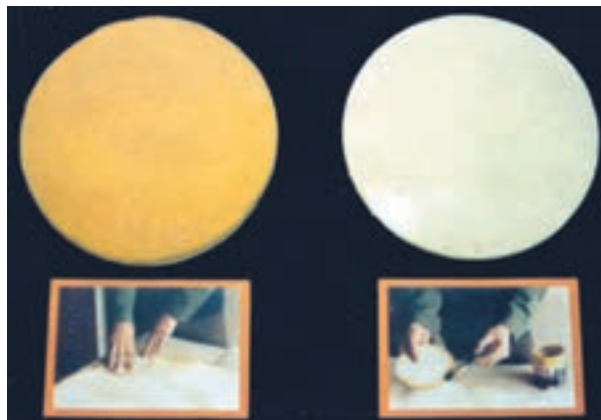
الف - آماده کردن بوم

۱- ابتدا فیبر را به اندازه مورد نظر بریده، پشت آن را

چسب می زنیم.

۲- یک طرف فیبر را چسب زده، آن را بر روی ابر نیم سانتی

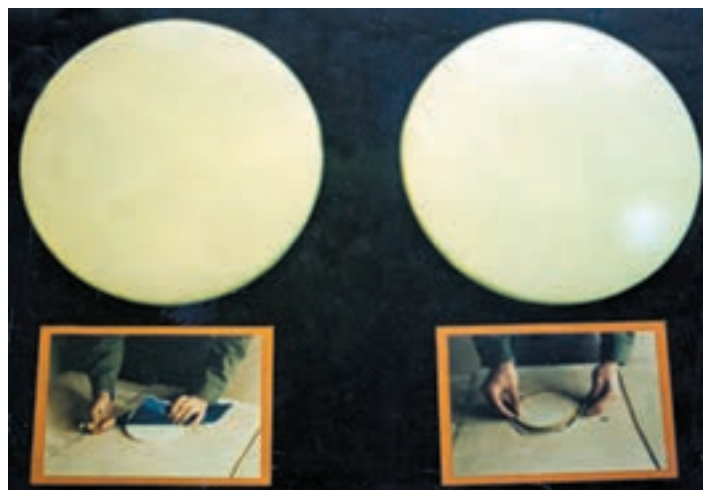
قرار می دهیم. سپس با تیغ کاتر اطراف ابر را به اندازه فیبر می بریم.

تصویر ۲۰۶ - طریقه آماده کردن فیبر

ابر گذاشته، آن را می کشیم و ۱/۵ سانتیمتر اضافه را به پشت فیبر برگردانده، می چسبانیم.

۳- چرم را به اندازه مورد نظر، با در نظر گرفتن ۱/۵ سانتیمتر فاصله از هر طرف، می بریم. سپس پشت فیبر را که قبلاً بر روی آن ابر چسبانده ایم، با قلم مو چسب می زنیم. چرم را روی

تصویر ۲۰۷ - طریقه کشیدن چرم بر روی فیبر

ب - انتخاب طرح: طرح مورد نظر را انتخاب کرده، بر روی کاغذ می کشیم: سپس از روی آن اوزالید تهیه کرده، برای انتقال بر روی چرم آماده می کنیم.

ج - انتقال طرح به پشت کاغذ: برای انتقال طرح بر روی چرم، ابتدا باید یک کاغذ کاربن به پشت کاغذ اوزالید که طرح بر روی آن قرار دارد بچسبانیم و طرح را مجدداً از روی تمام خطوط با خودکار بکشیم. اینک، طرح به پشت کاغذ انتقال یافته، آماده انتقال بر روی چرم می باشد.

د - انتقال طرح بر روی چرم: پس از اینکه طرح با کاربن به قسمت پشت کاغذ انتقال یافت، کاغذ را بر روی چرم گذاشته، با هر وسیله ای که بشود بر روی کاغذ فشار آورد (مثل دسته قیچی یا خط کش) روی تمام خطوط را به صورت یکنواخت فشار می دهیم تا طرح بر روی کاغذ منتقل شود. گفتنی است که نمی توان کاربن را مستقیماً بر روی چرم قرار داد، زیرا کوچکترین فشار بر روی کاربن، بر روی چرم لکه ایجاد می کند.

ه - قلم گیری: طرحی که بر روی چرم منتقل شده بسیار کمرنگ است و باید حتماً قلم گیری شود تا کاملاً نمایان گردد. این کار را می توان با رایید و یا قلم مو انجام داد. البته اگر قلم گیری با قلم مو انجام شود طرح بسیار ظریفتر خواهد بود.

تصویر ۲۰۸ - طرح انتقال داده شده بر روی چرم و روش قلم گیری آن ۱۴۹

رنگ معمولاً مقدار بیشتری از الکل را در درصد کمتری از رنگ وارد می‌کنند. مثلاً ۱٪ رنگ در ۹۰٪ الکل.

و - رنگ آمیزی: در این مرحله، رنگهای پودری موجود، با مقداری الکل حل می‌شود و رنگهای مورد نظر ترکیب و در شیشه‌های کوچکی ریخته می‌شود. برای روشن تر کردن

تصویر ۲۰۹ - مرحله رنگ آمیزی و فون گذاری

می‌شود به نحوی که اطراف تیره تر و هر قدر به سمت داخل تابلو می‌آید روشن تر می‌شود تا زمانی که محو شود.

ح - ورنی: در مرحله نهایی کار برای دوام بیشتر تابلو، از ورنی استفاده می‌شود. ورنی ماده‌ای است مانند روغن جلا که به صورت آماده موجود است. برای رقیق تر شدن آن مقداری آب به آن اضافه می‌کنند و با پیستوله به سطح تابلو می‌پاشند. ورنی رنگهای زیر خود را تحت الشعاع قرار می‌دهد و رنگها، یک درجه ملایمتر و در اصطلاح پخته تر به نظر می‌آیند.

موارد استفاده

با بهره‌گیری از هنر نقاشی بر روی چرم که گاه با خوشنویسی نیز همراه است، محصولات مختلفی تهیه و ارائه می‌شود که از آن جمله می‌توان به انواع تابلوهای تزیینی، قاب آینه، کیفهای بغلی، و ... اشاره کرد.

مراکز فعالیت

هنر نقاشی روی چرم، در حال حاضر در تهران، تمرکز یافته است. گفتنی است که در شهرهای مشهد، اصفهان و همدان نیز فعالیتهایی در این زمینه صورت می‌پذیرد.

یکی از ویژگیهای چرم، خاصیت جذب سریع آب است. یعنی به محض اینکه قلم موی حاوی رنگ بر روی چرم گذاشته شود، رنگ بر روی کار پخش می‌گردد. به همین دلیل ایجاد سایه روشن یکنواخت بر روی کار، استادی و مهارت خاصی می‌طلبد. از این رو، باید مدتی بر روی چرم نقاشی نمود تا تجربه لازم به دست آید. برای کنترل کردن رنگ قلم مو بهتر است ابتدا آن را بر روی تکه‌های کوچک چرم که قبلاً آماده شده کمی خشک نمود، سپس بر روی کار اصلی قرار داد.

ابتدا رنگهای روشن بر روی تابلو آورده می‌شود و بعد به تدریج با اضافه کردن رنگ، سایه‌روشنهای لازم ایجاد می‌شود. گفتنی است که معمولاً از ترکیب خط با نقاشی نیز بر روی چرم استفاده فراوان می‌شود. این مرحله پس از اتمام مراحل نقاشی و با قلم و مرکب معمولی صورت می‌گیرد.

ز - زمینه (فون): در کارگاهی که به صورت تولید انبوه نقاشی می‌کنند، معمولاً پس از پایان مرحله رنگ آمیزی، اطراف آن را با یک رنگ تیره، پوشش می‌دهند. این کار به وسیله دستگاهی به نام پیستوله که رنگ را به صورت پودر بر روی تابلو پخش می‌کند صورت می‌گیرد و معمولاً از چهار طرف به سمت داخل زده

تصویر ۲۱۱- نقاشی و خوشنویسی بر روی چرم

تصویر ۲۱۰- مرحله انتقال ورنی بر روی کار به وسیله پیستوله

تصویر ۲۱۲- قاب آینه - نقاشی بر روی چرم

فعالیت عملی برای هنرجویان

برابر آموزه‌های این فصل نقاشی روی چرم را در طرح‌های مختلف انجام دهد و فعالیت او با فعالیت همکلاسیهایش توسط هنرآموز مقایسه و ارزیابی شود.

فهرست منابع و مآخذ

- ۱- جزایری، زهرا، شناخت گلیم، تهران، سروش، ۱۳۷۰.
- ۲- صبا، منتخب، نگرشی بر روند سوزن‌دوزیهای سنتی ایران، تهران، انتشارات صبا، ۱۳۷۰.
- ۳- گلاگ، جی، هیراموتوگلاگ، سومی، سیری در صنایع دستی ایران، تهران، بانک ملی ایران، ۱۳۵۷.
- ۴- یآوری، حسین، کلیاتی درباره صنایع دستی ایران، تهران، سازمان صنایع دستی ایران، ۱۳۶۲.
- ۵- یآوری، حسین، گلیم‌بافی، تهران، سازمان صنایع دستی ایران، ۱۳۶۶.
- ۶- یآوری، حسین، آشنایی با پارچه، تهران، سازمان صنایع دستی ایران، ۱۳۷۱.
- ۷- یآوری، حسین، پارچه‌بافی در ایران از دیرباز تاکنون، تهران، سازمان صنایع دستی ایران، ۱۳۷۰.
- ۸- یآوری، حسین، آشنایی با هنرهای سنتی، تهران، سازمان صنایع دستی ایران، ۱۳۷۴.
- ۹- یآوری، حسین، آشنایی با هنرهای ایرانی، تهران، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۷۸.
- ۱۰- جهانگیری، فریده، کتاب قلاب‌بافی ۱ و ۲، تهران، نشر بین‌المللی حافظ، ۱۳۸۶.

